

διάλυσις τῆς καυστικῆς ποτάσεως) Ἴων. (Βουρλ.) Δὲν ἔχει γράδα τὸ κρασί, βῆκε σὰ βιβάδα (βῆκε = βγῆκε, βιβάδα = ποτὸν ἐλαφρόν) Ἰθάκ. Νὰ φέρης τσεδροκοῦτσα νὰ ρίξω 'ς τὸ βουτσὶ μὲ τὸ μούστο, νὰ πάρη τὴ μυρωδέα τοῦ τσέδρου τὸ κρασί, ὅδας πάρη τὴ γράδα του καὶ βράση (τσεδροκοῦτσα = οἱ καρποὶ τοῦ κέδρου, βουτσὶ = ξύλινο βαρέλι) Πελοπν. (Ξεχώρ.) || Φρ. Ἐν ἡρατὰ 'κόμα' 'ς τὸ γράδομ-μον (= δὲν ἔφθασα ἀκόμη εἰς κατάστασιν πλήρους εὐθυμίας) Κύπρ. Ἡ φρ. εἰς παραλλαγ. κ.ά. Εἶναι 'ς τὰ γράδα του (εἶναι μεθυσμένος) Ἄνδρ. Ἡ φρ. εἰς παραλλαγ. κ.ά. Εἶναι 'ς τὰ γράδα του (=εἶναι εὐθυμος) Λῆμν. Σάμ. Συνών. Φρ. Εἶναι 'ς τὸ κέφι. Δὲν εἶν' τους ἰντάξ' αὐτὸς 'ς τὰ γράδα τ' (=δὲν εἶναι ἐν τάξει εἰς τὰς φρένας του) Θεσσ. (Πήλ.) || Ἄσμ.

Εἰκοσιδυὸ γραδῶ ρακὴ νὰ πῆς νὰ σὲ λωλάνη, γιὰτὶ δὲ ταγιατίζω βλιὸ τὰ πείσματα ποὺ κάνεις Κρήτ. (Πεδιάδ. κ.ά.) 4) Τὸ ἀραιόμετρον, ὄργανον διὰ τοῦ ὁποίου μετρεῖται ἡ πυκνότης τῶν ὑγρῶν, συνήθως τῶν οἴνοπνευματωδῶν καὶ τοῦ γάλακτος πολλαχ.: Γράδο τοῦ μούστου — γιὰ σπύρο - γιὰ γάλα πολλαχ. Γράδου γιὰ τ' σαλαμούρα (ὄργανον πρὸς μέτρησιν τῆς περιεκτικότητος τοῦ ὑγροῦ εἰς ἄλας) Στερελλ. (Ἰτέα) Φέρε τὸ γράδο νὰ δοῦμε πόσω γραδῶ εἶν' ἡ ρακὴ μας Α. Κρήτ. Συνών. γ α λ α τ ὀ μ ε τ ρ ο, γ ρ α δ ὀ μ ε τ ρ ο, θ ε ρ μ ὀ μ ε τ ρ ο, μ ο υ σ τ ὀ μ ε τ ρ ο. 5) Μανόμετρον διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ὑπεύθυνος ναύτης παρακολουθεῖ τὴν πίεσιν τοῦ ἀποστελλομένου εἰς τὸν δῦτην ἀέρος, καθὼς καὶ τὸ βάθος εἰς τὸ ὁποῖον ὁ δῦτης εὐρίσκεται Ἐρεικ. Θεσσ. (Τρίκερ.) Χάλκ. 6) Τεκτονικὸν ἐργαλεῖον διὰ τοῦ ὁποίου καθορίζεται ἡ ἐπίπεδος ἐπιφάνεια ἀντικειμένου Χίος. Συνών. ἄ λ φ ἄ δ ι. 7) Εἶδος πριονίου, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιοῦν οἱ βαρελοποιοὶ διὰ νὰ χαράσσουν τὴν ἐγκοπὴν εἰς τὰ ἄκρα τῶν ἐπιμήκων σανίδων τοῦ βαρελίου Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.): Οἱ βαγενᾶδες μὲ τὸ γράδο κάνουν τὸ χάντρωμα, γιὰ νὰ κάτση τὸ φούντι (χάντρωμα = ἐγκοπὴ, φούντι = ἡ ἐπίπεδος σανὶς τῶν δύο βάσεων τοῦ βαρελίου) Καλάβρυτ. Συνών. γ ρ α δ ω τ ῆ ρ ι. 8) Ἡ κατ' ἀμφοτέρω τὰ ἄκρα τῶν ἐπιμήκων σανίδων τοῦ βαρελίου (ἡ τῆς κάδης) ἐσωτερικῶς σχηματιζομένη ἀλλαξ, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐφαρμόζεται ἡ περιφέρεια τῶν βάσεων αὐτῶν Κεφαλλ. Στερελλ. (Αἰτωλ.): Μὲ τοῦ γραδουτήρ' φκειάνουμι τοῦ γράδου, γιὰ νὰ μποῦν τὰ φ'ντώματα (=αἱ βάσεις τοῦ βαρελίου) Αἰτωλ. Συνών. γ ρ α δ ἔ λ ο ς, γ ρ ἄ δ ι, γ ρ ἄ δ ω μ α, γ ρ ἄ δ ω σ η 1, χ ἄ ν τ ρ ω μ α. 9) Ἐγλυφὴ, ἀλλαξ κατὰ μῆκος εἰς τὸ ὅπισθεν ἀντίον τοῦ ὑφαντικοῦ ἴστου, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐφαρμόζει ἐπιμήκης ράβδος συγκρατοῦσα τὴν ἄκραν τοῦ στήμονος κατὰ τὴν ὑφανσιν Ἄλόνν. Σκόπ. Συνών. βλ. εἰς λ. γ ρ ἄ δ ω μ α 2. 10) Ἀλλαξ ἡ χάραγμα ἐπὶ ξύλου ἢ λίθου Ἄλόνν. Σκόπ. 11) Μοῖρα γεωγραφικοῦ πλάτους Γ. Σαχτούρ., Ἱστορικ. ἡμερολόγ., 3.: Ἄντικρυ εἰς τὸ ἐρημονησάκι, ὅπου κεῖνται ἀραδικῶς εἰς τὸ γράδο 36 (= 360 βορ. πλάτος).

γραδολογῶ Καστ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ρ ἄ δ ο καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -λ ο - γ ῶ, περὶ τῆς ὁπ. βλ. G. Hatzid., Glotta 2 (1910), 293 κ.έξ., Ἀθηνᾶ 22 (1922), 247.

Χαράσσω αὐλακα εἰς τὸ βαρέλιον διὰ νὰ ἐφαρμόσω τὰς βάσεις.

γραδόμετρο τό, Ἄθην. Μακεδ. (Ἄρκοχώρ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γ ρ ἄ δ ο καὶ μ ἔ τ ρ ο.

Γ ρ ἄ δ ο 5, τὸ ὁπ. βλ., ἐνθα καὶ συνών., ἐνθ' ἄν.

γράδωμα τό, Πελοπν. (Κλουτσινοχ. Παππούλ.) γ ρ ἄ - δ ο μ α Ἡπ. (Πάπιγκ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ α δ ῶ ν ω.

1) Γ ρ ἄ δ ο 9, τὸ ὁπ. βλ., Ἡπ. (Πάπιγκ.) Πελοπν. (Κλουτσινοχ.): Τὸ βαγένι μου ἐσκαδαλίστη 'ς τὸ γράδωμα Κλουτσινοχ. 2) Ἡ εἰς τὸ ἀντίον τοῦ ὑφαντικοῦ ἴστου ἐγλυφὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐφαρμόζει ἐπιμήκης ράβδος συγκρατοῦσα τὴν ἄκραν τοῦ στήμονος κατὰ τὴν ὑφανσιν Πελοπν. (Παππούλ.). Συνών. γ ρ ἄ δ ο 10, γ ρ ἄ δ ω σ η 2, γ κ ἄ ρ - δ ι ω μ α 2, π ο τ α μ ὀ ς.

γραδώνω Ἰθάκ. Ναύστ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κλουτσινοχ. Μηλ. Φιγάλ. Χαμάκ.) Στερελλ. (Λεβάδ. Νεοχώρ.) — Δ. Λουκοπ., Γεωργ. Ρούμελ., 64, 460, Πῶς ὑφαίν., 133 — Λεξ. Αἰν. Δημητρ. γραδώνου Εὔβ. (Ἄκρ. Στρόπον.) Ἡπ. (Πάπιγκ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Λεπεν.) ἀγραδώνου Στερελλ. (Ναύπακτ. Τριχων.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ρ ἄ δ ο.

1) Μετρῶ διὰ τοῦ γ ρ ἄ δ ο υ, ἀραιομέτρου, τὴν πυκνότητα οἴνοπνευματωδῶν ποτῶν ἢ τοῦ γάλακτος Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κλουτσινοχ. Χαμάκ.) — Λεξ. Δημητρ. Συνών. γ ρ α - δ ἄ ρ ω 1. 2) Κατασκευάζω γράδωσιν, ἤτοι χαράσσω τὴν κατ' ἀμφοτέρω τὰ ἄκρα τῶν ἐπιμήκων σανίδων βαρελίου ἢ κάδης ἐγκοπὴν Εὔβ. (Στρόπον.) Ἡπ. (Πάπιγκ.) Ναύστ. Πελοπν. (Μηλ. Χαμάκ.) Στερελλ. (Λεβάδ. Νεοχώρ.) — Λεξ. Αἰν. Δημητρ. Συνών. σ ἔ ρ ν ω, τ ζ ι ν ἄ ρ ω. 3) Αὐλακῶν Ἰθάκ.: Τόνε γράδωσε μὲ τὸ σιᾶ του 'ς μοῦτρα (σιᾶ = σουγιᾶ). 4) Χαράσσω κυκλικῶς κορμὸν δένδρου, ὥστε νὰ διακοποῦν οἱ χυμοὶ καὶ νὰ ξηρανθῇ Πελοπν. (Φιγάλ.) Συνών. χ α ρ α κ ῶ ν ω. 5) Μετβ. καὶ ἀμτβ., ἐνσφηνῶν, ἐφαρμόζω τι κατὰ τρόπον ἀκριβῆ καὶ ἀσφαλῆ Εὔβ. (Ἄκρ. Στρόπον.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Λεπεν. Ναύπακτ. Τριχων.) — Δ. Λουκοπ., Γεωργ. Ρούμελ., 64, 460, Πῶς ὑφαίν., 133: Πρέπ' νὰν τοῦ φέρ 'ς ἔτσ' τοῦ ξ'λόχτ'νου 'π' νὰ γραδῶν' τοῦ ἕνα μὲ τ' ἄλλον Ἄκρ. Τήρα, γράδουσ' καλὰ ἡ νουρά 'ς τοῦ σταβάρ' ἢ θὰ σ' μεῖν' 'ς τὰ χέρια; αὐτόθ. Σ' αὐτὴ γραδῶνει τὸ σωλήνα τοῦ φουσεροῦ ποὺ φέρνει τὸν ἀέρα 'ς τὴ φουφοῦ Δ. Λουκόπ., Γεωργ. Ρούμελ., 64.

γραδωπὸς ἐπίθ. Πελοπν. (Ἐηροκ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ρ ἄ δ ο καὶ τὴν παραγωγ. κατάλ. -ω π ὀ ς. Ἐλαφρῶς ἀνοικτός: Ἡ πόρτα ἦτανε γραδωπὴ.

γράδωση ἡ, Εὔβ. (Κάρυστ. Κουρ. Λιχᾶς) Ζάκ. Κέρκ. Κεφαλλ. Κρήτ. Μακεδ. (Παρθεν.) Μέγαρ. Ναύστ. Πελοπν. (Κάμπος Λακων. Λίμπερδ. Μεσσην. Τριφυλ.) Σκυρ. γ ρ ἄ δ ω σ' Λευκ. γ ρ ἄ δ ο υ σ' Ἄλόνν. Εὔβ. (Στρόπον.) Ἡπ. (Πάπιγκ.) Θεσσ. (Πήλ.) Στερελλ. (Ἰτέα)

Ἐκ τοῦ Βυζαντ. οὐσ. γ ρ ἄ δ ω σ ι ς. Διὰ τὴν ἐτυμολ. βλ. καὶ Π. Φουρίκ., Λεξικογρ. Ἄρχ. 6 (1923), 426-430.

1) Γ ρ ἄ δ ο 5, τὸ ὁπ. βλ., ἐνθα καὶ συνών., Ἄλόνν. Εὔβ. (Λιχᾶς Στρόπον.) Ἡπ. (Πάπιγκ.) Θεσσ. (Πήλ.) Κεφαλλ. Κρήτ. Λευκ. Μακεδ. (Παρθεν.) Μέγαρ. Ναύστ. Πελοπν. Σκυρ. Στερελλ. (Ἰτέα): Φκειάσ' τ' γράδωσ' βαθειά, νὰ μὴ σ' φύβῃ' ἢ φ'δωσά (= ἡ βᾶσις τοῦ βαρελίου) Λευκ. Προζυμώνουν τὴ γράδουσ' Στρόπον. 2) Γ ρ ἄ δ ω μ α 2, τὸ ὁπ. βλ., ἐνθα καὶ συνών, Εὔβ. (Κάρυστ. Κουρ.) Μέγαρ. Πελοπν. (Μεσσην.): Ρίχνουνε νερὸ μέσα 'ς τὴ γράδωση τοῦ ἀντιοῦ Κάρυστ. 3) Πᾶσα διὰ τοῦ γ ρ α δ ω τ η ρ ἰ ο υ

